

*AZ ÚJPESTI DALOS OVI ÓVODA HELYI PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA*

Budapest

Készült 2005.

Átdolgozva: 2011., utolsó módosítás 2018.

Módosítva: 2020.

Módosítva: 2021.

*KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE
AZ ÚJPESTI DALOS OVI ÓVODÁBAN*

*KÉSZÍTETTE: SÜVEGES ANIKÓ ÓVODAVEZETŐ
ÉS A DALOS OVI ÓVODA KOLLEKTÍVÁJA*

Tartalomjegyzék

Bevezető - az óvodai céljai

- az óvoda környezete, múltja, eredményei

1. Gondozás – ellátás

1. 1. Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

1. 2. Különleges étrendű gyerekek integrált ellátása

1. 3. A csoportok szervezése

1. 4. Napirend

2. Nevelési célok, pedagógiai program

2. 1. Nevelési feladatok

2. 2. A nevelés célja az óvodáskor végére

2. 3. Az óvodai élet tevékenységei

2. 3. 1. Játék

2. 3. 2. Munka jellegű tevékenység

2. 3. 3. Tanulás

2. 3. 4. Ünnepeink

2. 4. Tervezés-dokumentálás

2. 5. Tanítás-tanulás

2.5.1. A külső világ tevékeny megismerése

2. 5. 1. 1. Környezeti nevelés

2. 5. 1. 2. Matematikai tartalmú tapasztalatok

2. 5. 2. Nyelvi nevelés

2.5.2.1. Anyanyelvi nevelés

2. 5. 3. Ének-zene

2. 5. 4. Ábrázoló tevékenység

2. 5. 5. Mozgás

2. 6. A megszerzett ismeretek összegzése

3. Gyermekvédelem

4. Kapcsolataink a környező világgal

4.1. Szakmai kapcsolatok

4.2. Partnerkapcsolat határon túli óvodákkal

4.3. A családok

4.4. A szülők által igényelt önköltséges tevékenységek

5. Összegzés

Bevezető

Az átalakuló társadalom az, amely az utóbbi évtizedekben életre hívta a különböző szülői igényeket kielégítő óvodákat. A helyi sajátosságok alakítják, formálják az intézményeket.

Óvodánk figyelembe vette az ide járó szülők elvárásait, igényeit. Tette ezt pedagógiai programunk elveinek megőrzésével, a gyermekek érdekének, és a gyermeki jogoknak szem előtt tartásával.

Legfontosabb cél az elért eredményeknek, az óvoda alaphangulatának megőrzése, a változó életkörülmények között a gyerekek nyugalmának biztosítása.

A program kialakulása több éves munka eredménye, a nevelőtestület tapasztalatait összegzi, az eddig elért eredményeket használja fel.

Célunk a világban jól eligazodó, nyitott, az eredményeknek örülni tudó, saját problémáira megoldást kereső és találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, a másság elfogadására képes, derűs, kiegyensúlyozott gyermek nevelése.

A sérült kisgyermekek harmonikus személyiségfejlesztését is az elfogadó, eredményeket értékelő környezet segíti. Szeretnénk, ha az itt töltött idő örömet jelentene a gyerekeknek, és szüleiknek. Az óvoda szubkulturális környezete, múltja, eredményei

Az Újpesti Dalos Ovi fenntartója a Budapest IV. kerületi Önkormányzat.

Az óvoda Budapest külső kerületében van, Újpesten.

Kertes házak és lakótelepek veszik körül. A helyi sajátosságok alakították, formálták megnyitásától /1985-től/ kezdve.

Tárgyi feltételek

A 20 éve épült panelépületben 8 óvodai csoport működik, egy - egy csoportban 25 gyerek van. A nyolc csoportszobához nyolc öltöző és négy mosdó tartozik. Az udvar nagy, jól felszerelt, esztétikus, sok gyümölcsfa és virág szépíti. Az udvari játékok az EU normáknak megfelelő alapon vannak elhelyezve. A tornaterem parkettázott, tükörrel, bordásfallal, sokféle tornaszerezellel ellátott. Szakmai könyvtár, fénymásoló és számítógép segíti a munkát. Az óvodában főzőkonyha működik. A tárgyi feltételek megfelelnek az óvoda helyi nevelési programjának. A gyermekek eszközeinek tárolása biztonságos. Szülők fogadására a vezetői iroda alkalmas.

A nevelést segítő feltételek

A csoportokban a nevelőmunkát két-két szakmailag jól képzett, felsőfokú végzettséggel rendelkező óvodapedagógus látja el.

A pedagógusok továbbképzése folyamatos. Ez ugyan nagy terheket ró mind a továbbképzésen résztvevő, mind a helyettesítő kollégákra, mindenképpen általánosan elfogadottan fontos, és hasznos.

Az egymást, és egymás munkáját jól ismerő, az óvoda programját értő, és magáénak érző nevelőtestület magas színvonalon végzi munkáját. Ennek köszönhető, hogy a gyermekek fejlődése, életük nyugalma és szervezetsége maximálisan biztosított. Munkánkat szakképzett technikai személyzet segíti. Pozitív, érzelem-gazdag beállítódás jellemzi az óvodapedagógusok és a gyerekek, illetve a dajkák és a gyerekek kapcsolatát. Az óvodapedagógusok elfogadó, támogató és segítő attitűdje, az összes itt dolgozó kommunikációja, és bánásmódja példa értékű a gyermeki magatartás szempontjából.

1. Gondozás – ellátás

Az óvoda gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről.

*A gyermeknek, sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy a nevelési, illetőleg nevelési-oktatási intézményben, biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák, óvodai életrendjét, iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, **étkezési lehetőség biztosításával** életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki.*

1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár, terapeuta közreműködése szükséges.

Általános elvek: az óvodai nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődjön az alkalmazkodó készség, az akarat erő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével - a sajátos nevelési igény szerinti - környezet kialakítása, a tárgyi feltételek és segédeszközök meglétének biztosítása az óvoda alapvető feladata.

1.2. A diétás étkeztetés

A tartósítószer és ételfesték, allergiás gyerekek ellátása, étkeztetése nehezen megoldható. A közétkeztetés egészségükre veszélyes, ez nekik maradandó egészségkárosodást okoz. Ezen a helyzeten kívánt óvodánk változtatni.

A Dalos Ovi felvállalta a tartósítószer és ételfesték allergiás gyerekek ellátásának, és ezzel családjuk helyzetének megoldását. Ennek érdekében szükséges volt a főzőkonyha saját beszerzésű főzőkonyhává alakítása, hogy a 8-10 féle diéta előállítható legyen.

A sajátos nevelési igényű gyerekek esetleges különleges diétáját is megoldjuk. Az étkeztetés egyben megoldja az Óvodai Nevelés Alapprogramja által előírtak szerint a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentését, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzését is.

1.3. A csoportok szervezése

A csoport fogalma a Dalos Oviban 25 gyermeket, 25 családot, két óvodapedagógust, és egy dajkát jelent. Valamennyi felnőtt aktív részvétele hozzájárul a csoportba járó gyerekek óvodai életéhez. A sokféle tevékenység, az

egyéni képességfejlesztés, a családi hangulaton alapuló óvodai légkör megteremtése fő célja programunknak. Ennek a felfogásnak gyakorlati megvalósításához nagy segítséget nyújt, és egyben tág lehetőséget biztosít a különböző életkorú gyerekekből álló csoport. Az ebben rejlő lehetőségeket igyekszünk maximálisan kihasználni.

Az ilyen csoport:

- életszerűbb, családiasabb,*
- a kicsik beilleszkedése gyorsabb, zökkenő mentesebb,*
- különbözőség elfogadásának képessége észrevétlenül kialakul, és erősen beépül*
- nincs korcsoport ismétlés, nincs csoport váltás*
- eredményesebb a szociális tanulás, az önállóság fejlődése, a szokás és normarendszer kialakulása gyorsabb*
- a kortárs kapcsolatok mellett más korcsoport-kapcsolatokat is támogat*
- az egyéni képességfejlesztés gyakorlati kivitelezése /mikro csoportok létrehozásával / egyszerűbb, eredményesebb.*
- a sajátos nevelési igényű gyerekek integrált fejlesztése az ilyen csoportokban sikeresen megoldható, mivel ezek a csoportok nem korosztályra bontottak, így az esetleges elmaradások nem rajzolódhatnak ki élesen.*

1. 4. Napirend

Körülményeinket, lehetőségeinket figyelembe véve olyan napirendet alakítottunk ki, amelyben a tevékenységeket nem

választjuk el egymástól. Ezek a tevékenységek a játékkal alkotnak szoros egységet.

Az étkezések és a pihenés, az udvari játék időpontját meghatároztuk, - ez utóbbi az időjárás szeszélye folytán változhat - ettől eltekintve ezek a tevékenységek minden nap azonos időben történnek. A megszokott időpontok betartása biztonságérzetet ad a gyerekeknek.

Reggeli 8.30, szabadlevegős játékok 10.00, ebéd 12.00, uzsonna 15.00-tól

Az uzsonna folyamatosága azért vált szükségessé, mivel a csoportok összetétele életkor szerint különböző, nem minden gyerek alszik, illetve pihen egyforma ideig. A gyerekeknek szükségük van a pihenésre, ezért a nagycsoportosok is lefekszenek, de aki nem igényli az alvást, az egy óra pihenés elteltével felkelhet. Az öltözőben alakítottunk ki számukra helyet uzsonnához, rajzoláshoz, társasjátékhoz.

Ez a helyzet rendkívül sok nevelési lehetőséget teremt. A gyerekek észrevétlenül tanulják meg az egymáshoz való alkalmazkodást. A halk játék a toleranciaképesség fejlesztésén túl nagy önfegyelmet is követel.

A sajátos nevelési igényű gyermekek a napirend során mindig csak annyi segítséget kapnak, ami a további önálló cselekvéshez szükséges.

2. Nevelési feladatok, pedagógiai program

Az óvodai nevelés folyamatnak tekinthető, nem tagolódik mereven foglalkozásra, játékra, munkára, tanulásra. A nevelés gyermekközpontú, befogadó. A gyerekek számára biztosítja személyiségük, és képességeik kibontakoztatását, az ehhez szükséges lehetőségekhez való hozzáférést. A képességfejlesztés személyre szabott, a gyermek aktuális fejlettségéhez igazodik a sajátos nevelési igényű gyerekek minden esetben szakvélemények figyelembe vételével, egyéni döntés alapján történik. Ez magában foglalja a tehetséggondozást, és a felzárkóztatást is. A nevelési folyamat eredményeként kialakulnak az iskolakezdéshez szükséges képességek, készségek. A sajátos nevelési igényű gyerekekénél sikerkritériumnak tekinthető a gyermek beilleszkedése, fejlődése és az együtt-haladás lehetősége.

Azokban a nevelési helyzetekben, ahol az óvodapedagógus spontán vagy tudatosan tevékenységben vagy kommunikációban foglalkozik a gyerekek magyarságával, anyanyelvvél, jelképekkel, akkor, ha van a csoportban más állampolgárságú, vagy más születésű gyermek, gyerek, minden esetben figyelembe veszi önazonosságukat.

2. 1. Nevelési feladatok

Óvodánkban a nevelés az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának elvei alapján folyik. Az óvodás korú gyermek életkori sajátosságaiból adódóan az intézmény elsődleges feladatának a gondozást, és a nevelést tartja.

Az Alapprogram az óvodai nevelés általános feladatait az alábbiakban határozza meg:

„Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. „

Ez a meghatározás akár mottó is lehetne, minden gyakorlati célkitűzés ebből a gondolatkörből indul ki.

Az óvodás korú gyerekek egyik jellemző tulajdonsága, hogy gondolkodását és cselekedeteit érzelmei irányítják. A családi hangulatú, derűs, kiegyensúlyozott, biztonságos légkör megteremtése alapvető feladat. Ebben a környezetben tud harmonikusan fejlődni a kisgyermek, és így tud igazán hatékonyan dolgozni az óvodapedagógus.

A képességfejlesztésben fontos az egyéni képességekre szabott nevelés, amely a gyermeki személyiséget minden tekintetben figyelembe veszi, és az egyéni képességekre - sajátos nevelési igényű gyerekekénél az egyéni fejlettségi szintre - támaszkodva határozza meg a feladatokat. Kiemelt szerepet játszik;

- *a tapasztalatszerzés*
- *a mozgás*
- *a kommunikáció*

Mindezek megjelenési formája a játék, amely az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége.

- A megismerő képesség a **tapasztalatgyűjtéssel** fejlődik. Az óvodás korosztály tanulási folyamatának alapját képezi az érzékeléssel, észleléssel szerzett tudás. Az ismeretből a tudáshoz gondolkodás útján érhetünk el, és ehhez számtalan logikai műveletet kell elvégezni /összehasonlítás, általánosítás, . . . /

A tapasztalatok megszerzése a gondolkodás fejlesztésének egyik lehetséges módja, amely a gyermekek számára játék, örömforrás.

Ezeknek a tapasztalatoknak a megszerzésére lehetőséget biztosít többek között a rendszeres kirándulás.

Az óvodapedagógus feladata:

- az érdeklődés felkeltése.
- A 3-7 éves korú gyermekek **mozgásigénye** életkorukból adódóan igen magas. A mozgás igényével összefüggő kérdés ezen képesség fejlesztése, fejleszthetősége, ez a testi nevelésben, mint átfogó tevékenységben jelenik meg. A testi nevelés magában foglalja a gondozást, a tisztálkodási és fogmosási szokások kialakítását, az egészség megóvását, betegségmegelőzést, megőrzését, az egészséges életmódra való nevelést, az öltözködést, az étkezést, és a mozgást. A gondozás elsősorban az óvodapedagógus feladata,

együttműködve a többi munkatárssal. A gondozás folyamata egyben nevelés is. Segíti a gyermek önállóságát, biztosítja jó közérzetét, amely előfeltétele a teljesítménynek, minden óvodai tevékenységhez ez adja a megfelelő alapot.

A mozgás a gyermek természetes megnyilvánulási formája, fejlesztéséhez elengedhetetlen a nyugodt, biztonságos légkör.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a mozgáskedv felkeltése
- a természetes mozgáskedv fenntartása
- a testi képességek, a fizikai erőnlét fejlesztése

Kommunikációs képességen a szóbeli kifejezőképességet és a testbeszédet értjük, amelyek fontos szerepet töltenek be az emberi kapcsolatok kialakításában, a társas érintkezésben.

A beszédfejlesztés kiemelt óvodai feladat, mivel az iskolaérettség egyik fontos kritériuma és a mindennapi élet minőségének lényeges feltétele.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a beszédkedv megőrzése, felkeltése
- beszédhelyzetek lehetőségének megteremtése
- szókincs, mondat szerkesztés, párbeszéd stb. fejlesztése
- a beszéd stílusának csiszolása beszéd technika javítása
- szükség esetén a konzultáció az óvoda logopédusával

A sajátos nevelési igényű gyermeknél minden területen figyelembe kell venni a fogyatékosság jellegét, súlyosságának mértékét,

terhelhetőségét, biológiai állapotát. A többlétszolgáltatásokat is ezek alapján kell kialakítani.

2. 2. A nevelés célja az óvodáskor végére

Az óvoda feladata, hogy közvetetten segítse az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a testi, lelki, és szociális érettség kibontakozását:

- *A gyermek érthetően és folyamatosan kommunikáljon, beszéljen. Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezze ki. Minden szófajt használjon. Különböző mondat-szerkezeteket mondatfajtákat alkosson. Hallgassa végig és értse meg mások beszédét.*

- *Rendelkezzen elemi ismeretekkel önmagáról és környezetéről. Tudja a nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, ismerje fel a napszakokat. Ismerje, és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismerje szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Ismerje az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismerje a viselkedés alapvető szabályait. Legyenek kialakulóban azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Legyenek elemi mennyiségi ismeretei.*

- *Legyen képes gyerektársaival és a felnőttekkel való együtt működésre, kapcsolatteremtésre, egyre több szabályhoz alkalmazkodjon. Alakuljon ki feladattudata.*
- *Tudatosítsa, hogy milyen országban él, ismerje Magyarország legfontosabb nemzeti jelképeit.*
- *Ahhoz, hogy az óvodáskor végére a fenti képességek kialakultságát biztosan állíthassuk, ismerni kell a gyerekek fejlettségét az egyes területeken. Ezt a célt szolgálja az iskola-előkészítő nevelési év elején szeptemberben, és a következő májusban végzett méréssorozat. A szeptemberi állapot ismeretében lehetőség van az iskolakezdés megfelelő időpontjának végleges eldöntésére, az iskolába készülő gyerekek szükség szerinti egyedi fejlesztésére.*

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is ezek az elvek az irányadóak. Az integrált fejlesztésben résztvevő gyerekek részére az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus egyéni fejlesztési tervet készít. A gyermek adott szükségleteihez igazodó módszereket választ.

2.3. Az óvodai élet tevékenységei

2.3.1. Játék

A játék az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége. Ebben az életszakaszban a gyerekek egész napját a játéktevékenység határozza meg. Itt zajlik - a különböző játékformák; a gyakorló

játékok, a szimbolikus szerepjátékok, konstruáló játékok, a szabályjátékok játszása során - tapasztalataik, ismereteik, élményeik feldolgozása is. Ebből indulnak ki és ide térnek vissza valamennyi tevékenységükből.

Minden egészséges kisgyerek, ha csak teheti, játszik.

A játékban az óvodapedagógusnak kiemelt szerepe van. Fontos feladata a nyugodt légkör kialakítása, a játékfeltételek biztosítása. Ezek nélkül elmélyült, örömteli játék nem lehetséges. Az, hogy az óvodapedagógus együtt játszik-e a gyerekekkel, mindig attól függ, hogy a játszóknak mire van szüksége. A pedagógus követi a játék menetét, és hozzásegíti a gyereket, hogy önfeledten tudjon játszani. Az együttjátékozás nem jelenthet direkt beavatkozást, nem korlátozhatja a gyerekeket semmiben. Az együtt való játéknak azért van fontos szerepe, mert az óvodapedagógus viselkedése, kommunikációs reagálása, egész személyisége minta értékű a gyerekek számára.

A nevelés folyamata során a pedagógus nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának, sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Az együttjátékozás ad lehetőséget arra, hogy az óvodapedagógus belülről, az úgynevezett "értő figyelem" alkalmazásával segítse a gyerekeket elképzeléseik megvalósításában, és segítsen a lehetséges feszültségek levezetésében.

A vegyes életkorú csoportban fokozottan szükség van az értő figyelemre, hiszen különböző fejlettségű gyerekek játszanak együtt. Észre kell venni, ha a gyerekek zavarják egymást. Ebből adódóan lehetővé kell tennie az elkülönülést.

Az integráltan fejlesztett, sajátos nevelési igényű gyerekek számára biztosítani kell a nekik szükséges speciális eszközöket.

2.3.2. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodában a munka, mint a nevelés egyik lehetséges eszköze jelenik meg. Hogy ki milyen módon használja fel ezt a tevékenységi formát nevelési eszközként, az természetesen csoportonként változik. Lényegi eltérés nincs a csoportok között. Ami azonos, hogy a gyerekek lehetőséget kapnak olyan munkavégzésre, amely életkoruknak megfelel, és nekik örömet okoz. Mivel a mi óvodánkban nincs naposi munka, az önkiszolgálás és a kisebbek segítése számtalan lehetőséget nyújt munkavégzésre, tapasztalatszerzésre. A munkavégzés során a feladatok felosztásában megjelenik az egyenlőség elve, az előítéletek kibontakozásának kerülése.

Tudatosítani kell a gyerekekben, hogy mikor végeznek eredményes, produktív munkát. Tanulják meg élvezni, szeretni a munkát, tisztelni tudják a dolgozó embert. Ehhez feltétlenül sikerélményt kell biztosítani. Arra kell törekedni, hogy a munka ne önmagáért való, hanem produktív legyen, a gyerekek éljék át a teljesített feladat adta örömet. A körülötte élő felnőttek munkája példa

értékű, ezért fontos, hogy jókedvűen, lelkesen dolgozó felnőtteket lásson maga körül.

A sajátos nevelési igényű gyerekekénél külön gondot kell fordítani arra, hogy minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

2.3.3. Tanulás

A Dalos Oviban a tanulás alapvetően a nevelésbe ágyazva jelenik meg, támogatva a személyiség fejlődését, fejlesztését. A különböző mindennapi tevékenységek, amelyekben a gyerekek óvodai életüket élik, a tanulás elengedhetetlen részei. Az élmények, a tapasztalatok, amelyeket közvetlenül, illetve közvetve szereznek, mind-mind a világ jobb megismerését szolgálják, tehát tanulásnak tekinthetők. Mindaz, ami a játék egésznap folyamában akár spontán akár szervezett formában integrálódik, a tanulás szervezeti formája. A nevelési folyamat nem választható el a tanulástól. A mi felfogásunk szerint a tanulás legjobb formája a játék, ennek módszere a játékosság. Így juthatnak el a gyerekek a meglévő tudásszintjükről a képességeik szerinti magasabb szintre, egyéneként változó tempóban haladva. Fejlődésüket a személyre szabott pozitív értékelés segíti.

Az óvodáskorú gyermek a nap folyamán tapasztalatokat szerez, azaz tanul, de ez nem jelenti minden esetben, hogy meg is tanult valamit. A játékban integrálódó tanulás két területre osztható, a spontán és szervezett tanulási tevékenységre. Mi a tanulás

mindkét formáját alkalmazzuk, az ismeretek elsajátítása érdekében, úgy, hogy mindkét formát áthatja a játékoság. A kötött és kötetlen foglalkozási forma között törekszünk az ésszerű arány megtartására. A kötöttség leginkább a feladat elvégzésére, befejezésére irányul és csak a nagycsoportosokra vonatkozik.

Az osztatlan csoportban gyakran kezdeményeznek önként játékot a gyerekek, illetve a spontán játék egy idő után szervezetté alakul át, kezdeményezési alapot kínálva az óvónőnek a kötetlen tanuláshoz. Ezek a helyzetek teremtenek lehetőséget a sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztéséhez is, melynél a különböző szakemberek és gyógypedagógusok iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

2.3.4. Ünnepeink: vers, mese

A kisgyerekeknek még nagyobb szüksége van az ünnepek örömére, mint nekünk felnőtteknek. Fontos hogy az ünnepeket is ott élje át ahol él. A néha számukra is fárasztó hétköznapiok után az ünnepnapok külsőségei, a közös készülődés öröme erősítik az érzelmi szálakat szűkebb környezetével.

Lelkes és tehetséges kollégáinknak köszönhetően a Dalos Ovis gyerek számára az ünnep úgy kezdődik, hogy az óvónők által előadott színdarabot, vagy bábelőadást nézi meg. Ez is az érzelmi, és közösségi nevelés része. A népmese feldolgozások megismertetik a gyerekekkel a magyar népi hagyományokat.

- *Májális: május végén egy vasárnap Katalin-pusztára megyünk. Ide az új, szeptembertől felvett gyerekeket is meghívjuk. Jó alkalom arra, hogy kötetlen formában, szüleik biztonságos közelségében ismerkedjenek jövőendő óvónőikkel, csoporttársaikkal. A "régiek" már magabiztosan mozognak az ismerős terepen.*

Erre az alkalomra hagyományörző együttes biztosítja a népzenei és népi játékot.

- *Mikulástúra: A Mikulást a gyerekek és szüleik együtt várják egy szombati kirándulás keretében.*

- *Karácsony: Ezt az ünnepet az óvoda meghagyja a családnak, csak az ünnep hangulati előkészítésével foglalkozunk. A karácsonyi készülődés alkalmat teremt a magyar hagyományoknak megfelelő keresztény kultúrkör megismerésére.*

Ilyenkor kerül sor a Diótörő c. mese balett előadására. A darabban, melyet nem közönségnek, hanem saját maguknak adnak elő a gyerekek, minden óvodás szerepel, a balettmester vezetésével.

- *Farsang: Az óvodába látogató szülők is szívesen részt vesznek a jelmezes gyerekek játékaiban.*

- *Nyusztúra: Lakókörnyezetünkbe megyünk, hétköznapi délelőtt, csoportonként.*

- *Nemzeti ünnep: A különböző korcsoportokban életkoruknak megfelelő formában foglalkozunk az ünnep jelentőségével.*

- *Anyák napja: A gyerekek rövid műsossal, és virággal várják anyukájukat. Hagyományunk, hogy a nagymamákat is meghívjuk, felkösöntjük.*

- *Évzáró: Az év közben megismert sok - sok versből, dalból, játékból összeállított program zárja az évet. A nagyok számára ez már a búcsú pillanata.*

Ezek az alkalmak, ünnepi pillanatok is meghatározó lehetőséget biztosítanak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, szüleinek, az óvoda és a család együttműködésére, harmonikus kapcsolat megteremtésére.

2.4. Tervezés- dokumentálás

A tervezési munka nem szűkül le adminisztrációs feladattá. Az óvónők saját munkájukat könnyítik meg az alapos tervezéssel, és a gondos dokumentálással. Kötelező dokumentumként az óvodavezető vezeti a beírási naplót, az óvodapedagógusok pedig a felvételi és mulasztási naplót. A csoportnapló tartalmilag és formailag egyéni tervezésű, tagolását az óvodai gyakorlat alakította ki. Kiemelt helyet kap a gyerekek folyamatos megfigyelése, bizonyos szempontsor szerint, amely kiterjed a nevelési és a tanulási folyamatra is:

- önállóság
- szocializáció
- játék
- megismerő képesség
- cselekvő képesség
- beszédkészség, szókincs.

Minden gyermekről ezen szempontok alapján feljegyzést írnak az óvónők dátummal ellátva és ezt folyamatosan bővítik. Az egyéni feladatok meghatározásánál ez a dokumentum segíti munkájukat. Ezzel érhető el, hogy minden gyermeket azon a területen fejlesszünk tovább, ahol hiányosságokat tapasztalunk.

A tanítás-tanulás tervezését éves intervallumban határozzuk meg, a különböző műveltségi területekre, foglalkozási tárgyakra lebontva.

Mivel vegyes életkorú csoportokkal dolgozunk, ez a terv figyelembe veszi az előző évek terveit, az adott csoportot és az oda járó gyerekek egyéni fejlettségét is. Heti lebontást is készítünk, amelyet rugalmasan alkalmazunk az elért eredmények tükrében. A direkt és indirekt kezdeményezéseket, foglalkozásokat a napirendhez igazítjuk. Az óvodapedagógusok nem írnak külön nevelési tervet. A programban meghatározott gondozási, nevelési célok, feladatok alapján végzik munkájukat. Mindig a gyermeki szükséglet és akarat figyelembe vételével nyújtanak segítséget. Pontosán tudják azokat az alapvető higiéniai követelményeket, szabályokat, amit a gyerekekkel be akarnak tartatni. Ezeket példamutatással, és az eszközök biztosításával érik el. A gyerekek táplálkozásánál figyelembe vesszük az egészséges táplálkozás korszerű igényeit. Rendszeres szellőztetéssel, alvás előtti nagytakarítással, sok és rendszeres szabad levegőn töltött idővel biztosítjuk a gyerekek

egészségének megóvását. Az udvaron és a tornateremben található eszközöket rendszeresen felülvizsgáljuk balesetvédelmi szempontból. Az eszközök beszerzésénél figyelembe vesszük a gyerekek életkori sajátosságait. Az óvónők gondoskodó figyelemmel mindent megtesznek, hogy a gyermekek testi épségét megóvják.

A sajátos nevelési igényű gyermekek részére a magas szintű pedagógiai pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, egy-egy nevelési helyzet probléma megoldásához alternatívákat keres, alkalmazkodik az eltérő képességekhez az eltérő viselkedésekhez, együttműködik a különböző szakemberekkel.

2. 5. Tanítás-tanulás

Az óvodai tanulás elsődleges célja nem a gyerekek oktatása, hanem kompetenciájuk fejlesztése. Ez a program nem oktatás centrikus. A tanulás a mindennapi tevékenység része. A képességek fejlesztésének megvalósulását az óvónő által szervezett tanulási folyamatban keressük.

Vegyes életkorú csoportokkal dolgozunk, ezért nagyok az egyéni fejlődésbeli eltérések. A képességek fejlődése nem minden területen változik az életkorral párhuzamosan, ugyanakkor egy bizonyos életkor nem feltételezi a képesség meglétét. A képességek egymásra

épülnek, a részképességek feltételezik egymást, fejlődésükben azonban kimaradhatnak lépések. A képességfejlesztés nem bontható külön egységekre, nincs ilyen vagy olyan képességfejlesztés, tehetséggondozás, hanem minden hatás, amely a gyermekeket éri komplex. Az egész személyiségre hatással van, részeken keresztül az egészre. A gyerekek számára "felkínált" sok-sok lehetőség ugyanazt a célt szolgálja: az érdeklődés felkeltését, a tanulási képességek fejlesztésével egyidejűleg.

Az óvodapedagógus feladata a képességek fejlettségi szintjének ismerete, ehhez elengedhetetlen követelmény a tudatos munkavégzés.

A vegyes életkorú csoport adja számunkra azt a lehetőséget, hogy az egyéni képességfejlesztés gyakorlati megvalósításának formája egyszerűbb, és hatékonyabb legyen. A csoporton belüli fejlesztést kis létszámban valósítjuk meg / 6-8 fő /, így pontosabbá válnak az óvodapedagógus tapasztalatai, ismeretei egy-egy gyerekről, a fejlesztés hatékonyabb. A kicsik nagyon sokat tanulnak nagyobb társaiktól, a játék-tevékenységektől kezdve, a tisztálkodáson, fogmosáson át a versekig. Vágyakozva figyelik milyen ügyesek, és okosak a nagyok, ők is ilyenek szeretnének lenni.

A nagyok megtanulják, hogy a kicsikre vigyázni kell, segíteni kell nekik, türelmet, toleranciát tanulnak. A cselekvéses tanulási forma itt hatásosabb, mint bármely kérdésre épülő ismeretszerzés lenne. A családi légkör kialakításában is segít, együttműködésre

sarkall. Odafigyelünk arra, hogy milyen a csoport összetétele, milyenek az életkorra és a nemekre vonatkozó arányok. Fontos, hogy az egyes csoportba kerülő gyerekek játszótársat, szellemi partnert, barátot találjanak.

A vegyes életkorú csoportok irányítása az óvodapedagógusok számára új feladat, munkájuknak minőségbeli változását hozta magával. A Dalos Oviban minden pedagógus olyan szaktudással rendelkezik, és annyira magáénak érzi a programot, hogy képes ezt az összetett változatos munkát végezni.

A foglalkozások egy része nem a csoportszoba keretein belül, hanem életkor szerint kialakított csoportokban zajlik. Ezek olyan, a Szülői Szervezet által szervezett foglalkozások, melyek lehetőséget teremtenek az azonos korosztályú gyerekek együttlétére. Az 5-7 évesek egymáshoz való viszonya tartalmasabbá válik. Ebben az életkorban kapnak fontos szerepet a társak.

A viselkedési motívumoknak ez az arányváltozása a felnőttektől a gyerekek felé, a gyerekek érzelmi érettségét, fejlődő szociabilitását mutatja. Egyben értelmi fejlődésének és érdeklődésének megfelelően új kapcsolatokat tud teremteni.

A gyermek attól függően fejlődik, mennyi ösztönző élményt nyújt neki a környezet, mennyire tanítja, mennyire sűrű és eleven interakciós helyzeteket teremt, amelyekben megfigyelhet,

utánozhat, illetve mennyi alkalmat ad neki a gyakorlásra, próbálkozásra, saját kreativitásának felfedezésére. Ezért a Szülői Szervezet által szervezett tevékenységek nem, mint különórák, hanem mint a tapasztalatszerzés különböző szervezeti formái - a gyermek számára elsődleges szükséglet kielégítésének eszközei - beépülnek a nevelési folyamatba.

Az első év feladata, hogy a gyermek megismerje az óvodát, társaival és a felnőttekkel összebarátkozzon, otthon érezze magát. Akkor tudjuk fejlődését biztosítani, ha szükségleteit kielégítjük, és biztonságban érzi magát. Ez a későbbi - a Szülői Szervezet által szervezett tevékenységekben való részvételnek is alapfeltétele. Az első évben a gyerekek semmilyen csoportkereten kívüli foglalkozáson nem vesznek részt. Az első nevelési év során megmutatkoznak az otthonról hozott elsődleges tapasztalatok, ismeretek, melyre a következő évben az óvodapedagógus építhet.

2.5.1. A külső világ tevékeny megismerése:

2.5.1.1. Környezeti nevelés - természet - ember - társadalom

A környezeti nevelés célja elsősorban, hogy a gyermek megismerje környezetét, az őt körülvevő világot, megismerjék a családi és tárgyi kultúra értékeit, Ehhez az szükséges, hogy minél több érzékszervi és mozgásos tapasztalatot szerezzen. A gyermek tapasztalataira, élményeire támaszkodva kell új ismereteket nyújtani, valamint a meglévőket rendezni. Az óvónő lelkesedése,

érdeklődése hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek megszeretik környezetüket, s megfelelő ismeretekkel rendelkezve eligazodnak benne. Ez egyben a szülőföldhöz való kötődés alapja is.

Ősszel és tavasszal kirándulni visszük a gyerekeket. Az utaztatás önköltséges. A kiránduló helyek azonosak (Városliget, Margitsziget, Hajógyári sziget), a természetben történő változások így jobban megfigyelhetők. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenységek egészét. A mindennapi tevékenységbe építve, spontán játékhoz kapcsolódva, beszélgetések során, kirándulás vagy udvari tevékenységek közben legalább olyan, de inkább nagyobb hatékonyságot érhetünk el, mint a hagyományos értelemben vett foglalkozáson. A kirándulások teremtenek alkalmat a nagycsoportosoknak a magyar népművészettel való megismerkedésre.

A természet a társadalom és mindezek középpontjában az ember összetartozó fogalmak, ott vannak minden tevékenységünkben, nem válaszhatóak külön. A természeti és társadalmi környezet témakörei átfogják a többi nevelési területet is. A fejlesztés megvalósítása során azok a módszerek a leghatékonyabbak, amelyek igazodnak a gyerekek életkori sajátosságaihoz és a meglévő ismeretekre építenek. Elsősorban meg kell tanítani a gyerekeket látni, vegyék észre az őket körülvevő világot, lehetővé kell tenni, hogy mindezt maguk fedezhessék fel, önálló véleményt alkothassanak róla, részt vegyenek környezetük alakításában.

A kötetlenség a látszólagos spontaneitás az óvodapedagógustól nagy figyelmet és tudatos felkészülést igényel. Mivel véleményünk szerint ez a tevékenységi kör foglalja magába legátfogóbban az életünket, a tanítás - tanulás folyamatában a környezeti nevelést tekintjük kiinduló pontnak.

A környezeti nevelés témakörök kidolgozásánál figyelembe vettük lehetőségeinket és a pedagógusok elképzeléseit.

Hét témakört alakítottunk ki:

- őszi - téli - tavaszi - nyári - állatok - közlekedés - család

Ezeket a témaköröket még tovább bontjuk. Egy-egy témával addig foglalkozunk, amíg aktuális, a gyerekek számára érdekes, új információkat tudunk nyújtani, a már ismerteket elmélyítettük, rendeztük. Így, van olyan téma, amellyel több héten keresztül foglalkozunk, van, ami csak egy hétre korlátozódik. Ezt mindig a csoport összetétele, az adott témában elért fejlettségi szintje határozza meg. Az egyéni képességek figyelembe vétele itt is elsődleges szempont.

A kirándulások adta természetközelség, közvetlen megtapasztalás mellett a beszélgetést kiemelt módszerként alkalmazzuk. A gyerekek megfigyeléseiket, tapasztalataikat, cselekvéseiket szóban is megfogalmazzák. A sok beszédhelyzet növeli beszédkedvüket, gyarapítja szókincsüket. Az óvodapedagógus jó kérdések segítségével önálló fogalmazásra, mondatszerkesztésre inspirál.

Éves terv

Téma: pl. ősz

- az időjárás - az emberre való hatása - öltözködés
- a természet változása, az ősz szépsége
- betakarítás - befőzés
- költöző madarak

Heti terv:

Az időjárás - az emberre való hatása - öltözködés

Feldolgozás:

Időjárás: hűvösödik, kevesebbet süt a nap és már nem olyan melegen, ködösek a reggelek, többször esik az eső,

Az emberre való hatása: öltözködés -- test -- testrészek

- a test védelme: ruházat,
- testrészek: az orvos munkája (a gyerekek érdeklődésének tükrében változhat)

Ezeket a témákat meghatározzuk, ehhez teremtjük meg a szükséges feltételeket, eszközöket.

A kirándulások adta természetközelség, közvetlen megtapasztalás mellett a beszélgetést kiemelt módszerként alkalmazzuk. A gyerekek megfigyeléseiket, tapasztalataikat, cselekvéseiket szóban is megfogalmazzák. A sok beszédhelyzet növeli beszédkedvüket, gyarapítja szókincsüket. Az óvodapedagógus jó kérdések segítségével önálló fogalmazásra, mondat szerkesztésre inspirál.

A természet és környezet védelmére igen nagy hangsúlyt fektetünk. Ez attól válik lehetségessé, hatékonyá, hogy először megismertetjük és megszerettetjük a gyerekekkel a természetet, közvetlen és távolabbi környezetét. Segíteni kell a gyermek környezettudatos magatartásához szükséges szokások kialakulását, megismertetve őt a saját, szűkebb környezetének megóvására vonatkozó tevékenységekkel.

2.5.1.2. Matematikai tartalmú tapasztalatok

A matematikai ismeretek nem választhatók el a környezet megismerésétől, ez fordítva is így van: a környezet megismerése, felfedezése számtalan alkalmat kínál a matematikai ismeretek kiszélesítésére, tevékeny alkalmazására. Ebben a szemléletben a matematikai fejlesztés sem szűkül le a csoportszobában tartott foglalkozásokra. Vannak olyan matematikai ismeret területek, amelyek nem integrálhatók, ezek szervezett játékok keretében kerülnek feldolgozásra. A tervezett matematikai fejlesztés és a spontán szerzett tapasztalatok egymástól elválaszthatatlan, egymást kiegészítő folyamatok. A tervezett matematikai fejlesztés feladatainak felépítése, az egyéni képességeket figyelembe véve tudatos felkészülést igényel. Ezen képességek kihasználásában a gyermek fejlettségi szintje az iránymutató. Az óvodapedagógus teremti meg a feltételét annak, hogy adott szituációban a gyerekek spontán módon vagy irányítottan matematikai tapasztalatokat szerezzenek. Ehhez különböző pedagógiai eszközökre

támaszkodhat, irányítja a folyamatot, vagy résztvevőként segíti a probléma megoldását. Bizonyos témák a játékidőben dolgozhatók fel, ezeket a spontán adódó lehetőségeket az óvodapedagógusnak kell meglátni, és kihasználni.

A tervezésben a matematikai témák is éves, illetve heti bontásban jelennek meg. Ezt is rugalmasan kezeljük, egy-egy témában csak akkor lépünk tovább, ha ezt a gyerekek ismerete, tudása megengedi. A vegyes-csoportos foglalkozásszervezés nem osztja a gyerekeket korcsoportokra, egyénekre koncentrál. A foglalkozások szervezeti kerete úgy épül föl, hogy a szituációkba helyezett eszközök, feladatok minden gyerek számára lehetőséget adjanak a bekapcsolódásra saját érdeklődése szerint, szabad ki- és belépést biztosítva. A nagycsoportosokra, akik iskolába mennek, ez nem vonatkozik, ők nem hagyhatják félbe megkezdett munkájukat. Tapasztalataink szerint ezt nem is teszik meg, mert a feladat végrehajtásának izgalma és a sikeres megoldás adta élmény, amit már megtapasztaltak, a feladat befejezésére sarkallja őket.

2.5.2. Nyelvi nevelés - irodalom - kommunikáció

2.5.2.1. Anyanyelvi nevelés

A növekedő gyermek apránként, fokozatosan tanulja meg, hogy kell önmagát jobban megértetnie, s eközben fejlődik az a képessége, hogy másokat is megértsen, és így jut el végül az emberi érintkezés mindenkit kielégítő és tartalmas formáihoz. Ennek eszköze lehet -

a folyamatos javítgatás elkerülésével - a helyes mintaadás, szabálykövetés.

Az anyanyelvi nevelés szerves része az óvodai élet minden mozzanatának. Beépül a gyerekek tevékenységeibe, megnyilvánulásaiba, a társaikkal, és a felnőttekkel való kapcsolataikba. Óvodánkban az anyanyelvi nevelés alapja a békés, nyugodt légkör, amelyben megindulnak a szavak.

A beszéd és a gondolkodás a mozgással egységet alkot. Elegendő időt kell hagyni arra, hogy ne csak az ismeretek átadása történjen meg, hanem a gyerekek beszéd és kommunikációs kedve is kibontakozzon. Ez lehetőséget ad az óvónőnek az egyéni megfigyelésre, és a beszédhibák is hamarabb felszínre kerülnek.

Az iskola megkezdése előtt a gyerekek eljuthatnak nyelvi-kommunikációs képességeik azon szintjére, amely lehetővé teszi kapcsolatok létesítését és fenntartását, ez a képesség nagyban segíti majd őket a tanulásban.

A vegyes életkorú csoport keretei között motiváló erővé válik a nagyobb gyerekektől kapott beszédpélda, a fejlettebb gyerekek beszédbiztonsága utánzásra készíti a kicsiket, a gátlásosabbakat. Hamarabb kialakul a beszédfigyelem is, mert a gyerekek eltanulják egymástól. Az óvodapedagógus a szervezett játékban és a kötetlen foglalkozásban tudatosan tervezi meg az anyanyelvi fejlesztést. A különböző műveltségi területek anyagainak feldolgozásához anyanyelvet fejlesztő feladatokat ad. Fontos szerepe van az óvodapedagógus modellértékű beszédének,

ügyelni kell a kérdések és magyarázatok nyelvtani, stilisztikai szempontjaira is. A beszéd tartalmának azonosnak kell lennie a mimikával és a gesztussal.

Minden foglalkozási tárgyban különböző formákban kap szerepet az anyanyelvi nevelés. Ezért az óvodapedagógus olyan irodalmi, zenei anyagokat választ ki, amelyeknek beszédnevelő értékük van. Az irodalmi nevelés az anyanyelvi kultúra és a műveltség megalapozását szolgálja. Az irodalmi művek tartalma hozzájárul a gyerekek világképének kialakulásához, a nemzeti kultúra megismeréséhez, az erkölcsi és esztétikai értékek közvetítéséhez, a népmeséken keresztül a népi hagyományok és a magyar történelmet feldolgozó mondavilág megismeréséhez. Az irodalmi nevelés tartalmát tekintve szorosan kapcsolódik a környezet jelenségeihez. A természethez, a társadalomhoz, a mindennapi eseményekhez, hétköznaphoz és ünnepekhez. Az óvodapedagógus fölkarolja a kezdeményezést, ha a gyerekek önálló vers-, és mesealkotása megjelenik a spontán játékban, mozgásos játékban, szerepjátékban, bábjátékaikban, élményeik képi feldolgozásában. Ezt a gyerekek számára az önkifejezés egyik módjának kell tekinteni.

Az óvodapedagógusok gondosan válogatnak az irodalmi alkotások között. A népmeséktől, népi mondókáktól a magyar gyermekirodalom klasszikus és kortárs írásain át, a más népek életét megismertető alkotásokig. Mindig szem előtt tartva, figyelembe véve a gyerekek életkorát és egyéni fejlettségét. A

tervezésben a versek, mesék kapcsolódnak a környezeti nevelés témaköréhez.

A kisgyerekek lelkében a látott mesék varázsában feloldódik, és új értelmet kap a mindennapok realitása. Anyanyelvi nevelésünk kiegészítése, és a gyerekek felhőtlen öröme a bábszínház. A Szülői Szervezet szervezésében évente többször sor kerül valamilyen előadásra: vagy mi megyünk az Állami Bábszínházba, vagy kedvenc színészeink látogatnak meg minket. Mivel gyerekeink többsége maga is volt már színpadon, értik, és megbecsülik az előadók munkáját. Így ünneprontó fegyelmezés nélkül nézhetik végig az előadásokat. A bábdarabok kazettáit minden gyerek örömmel hallgatja később is.

2.5.3. Ének- zene

Kodály Zoltán írta ezeket a sorokat az óvó munkájáról:

"Zenében is pótolhatatlan az óvó munkája. Az óvodában történik az első alapvetés, amit itt tanul soha sem tudja elfelejteni. "

Az óvodai zenei nevelés célja a zene iránti érdeklődés felkeltése, a zene befogadására való képesség megalapozása. 2.5.4 Zenei nevelésnek tekintünk minden, a nap folyamán megjelenő ritmikát, zenei hangokat, ölbeli játékokat. Az ének és a zene a gyerekek számára egy lehetséges megnyilvánulás érzelmek hordozója, a képzelet előidézője, a kreativitás megnyilvánulási lehetősége. A

magyar zenei nevelés alapja a közös éneklés, melyben benne foglaltatik anyanyelvi örökségünk. Olyan, már nem használt, de műveltségünkhöz, nemzeti kultúránkhöz tartozó régies, illetve tájszavak jelennek meg, amelyeket nem felejtethünk el.

A zenei nevelésnek minél korábbi életkorban el kell kezdődnie.

A gyerekek ebből a szempontból igen eltérő adottságokkal érkeznek hozzánk. Az óvodapedagógus feladata ezeket a különbségeket áthidalni.

Óvodánkban a zenei nevelésben az emberi hang, az éneklés kap elsőbbséget, ehhez kapcsolódik a mozgás, amely a dalokat mondókákat kíséri. Az éneklés, a körjátékok, mondókázás nem kötődik konkrét időpontokhoz, akkor jelenik meg, amikor a gyerekeket valami erre motiválja.

Heti egy alkalommal van ének foglalkozás, kezdeményezés formájában. A több éves tapasztalat azt mutatja, hogy ezen a műveltségi területen nincs szükség kötött foglalkoztatási formára. A kezdeményezés odacsalja a gyerekeket és aktívan részt vesznek a játékban. A tervezésben az óvodapedagógus kiválasztja a dalokat, mondókákat, körjátékokat a különböző életkorú gyerekek számára. Figyelembe véve a gyerekek zenei fejlettségét, valamint az életkorukból adódó fizikális megkötöttségeket.

A képességfejlesztéshez használt zenei anyagot az óvodapedagógus a magyar népzeneiincsből választja ki, Kodály Zoltán segítő útmutatási alapján, amelynek sarkalatos pontja,

hog az óvodáskorú gyermekek dalanyagának kiválasztásánál a pentatóniára kell törekedni. Ehhez nyújt nagy segítséget Forrai Katalin: *Ének az óvodában* című munkája.

A zenehallgatás anyagát az óvodapedagógusi ének, hangszeres kíséret, valamint klasszikus zeneszerzők műveinek hallgatása adja. Tartalmazza a Magyarországra jellemző népcsoportok zenéjét is. A zenei nevelés más műveltségi területekkel is kapcsolatban áll. Ez az anyanyelvi és irodalmi nevelésben a leginkább utolérhető.

A versek, mondókák szövege, ritmusa, a rímek a népzeneből köszönnek vissza. A zene hatásos motiváló eszköze a vizuális nevelésnek, hangulatot ébreszt, segíti az érzelmi ráhangolódást.

2.5.4. Ábrázoló tevékenység

A gyerekek alkotásvágyát nem lehet korlátozni, meghatározott időkeretbe szorítani. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a hét minden napján szükséges lehetőséget biztosítani a gyerekeknek alkotásaik elkészítéséhez. A kreatív munka egyik feltétele, hogy a gyerekek kis létszámban dolgozzanak egyszerre. Az alacsony létszám lehetővé teszi az egyénekre való odafigyelést, a személyre szóló segítségadás lehetőségét. Fontos, hogy a gyerekek alkalmat kapjanak arra, hogy megismerjék az általuk használt eszközök és anyagok tulajdonságait, és alkalmazhatóságuk sokszínű lehetőségét. Rajzolhat, festhet, ragaszthat, vágthat, mintázhat, az ehhez szükséges eszközök állandóan a polcon vannak. Mindig

olyan technikát alkalmaz, amivel sikerélményhez jut, és ez újabb tevékenységre ösztönzi. A gyerekeknek technikát tanítunk, mutatunk meg, és ők önállóan dolgoznak. A só-liszt gyurmázás mellett helyet kap a gyöngyfűzés, hímzés és még számtalan ötlet valósul meg, amit nemcsak saját örömeikre készítenek, hanem alkalmakkor ajándéknak is. Az óvodapedagógus együttműködik a gyerekekkel ezekben a tevékenységekben, kérésre segít a nehézséget okozó technikák elsajátításában. Az ábrázolási technikák nagyon sok lehetőséget biztosítanak a cselekvési képességek fejlesztésére, manuális érzékelés, finommotoros mozgás, színészlelés, stb. A tevékenységek során képalakító, kombináló, képességük fejlesztésével egy időben formálódik kreativitásuk, fejlődik szépérzékük, ízlésviláguk.

A gyerekek a más műveltségi területeken szerzett tapasztalataikat, ismereteiket felhasználják és beépítik munkájukba. Az itt szerzett tudásukat pedig más területeken kamatoztatják.

A gyerekeket olyan esztétikus környezet vegye körül, amely tartalmaz műalkotásokat, és gyermekmunkákat.

2.5.5. Mozgás

A különböző életkorú gyerekek együttes foglalkoztatása más feladatot állít az óvodapedagógus elé, mint az azonos korúaké. A különböző korú gyerekeknek a vegyes csoportban még

fokozottabban kell figyelni társaikra, mint az egyidősek csoportjának. Fontos tudni a gyerekek fizikai és pszichikai tulajdonságait, pontosan nyomon kell követni fejlődésük ütemét. A gyerekek testi fejlődése az óvodáskorban ugrásszerű, ehhez rugalmasan kell alkalmazkodni. Ezen a területen lehetséges talán a legnagyobb különbség a gyerekek között még azonos életkoron belül is. Van, aki az egyik, van, aki a másik tevékenységben fejlettebb, az egyik nap bátrabb ügyesebb, a másik napon kevésbé. Az óvodapedagógus feladata és kötelessége mindezekre értőn odafigyelni. Mindig az adott helyzetből kiindulva, a körülmények figyelembe vételével, a gyermek fizikai állapotára, képességének ismeretében kell a követelményeket felállítani, megkeresni az optimális terhelhetőség mértékét.

Az éves és a heti terv összeállítását mindezek figyelembe vételével tervezik meg az óvodapedagógusok.

Mint tudjuk, a mozgás jó hatással van a kisgyerekek testi, és szellemi fejlődésére, a harmonikus összerendezett nagy és kismozgások kialakulására, állóképességükre, szellemi képességeik alakulására. A gyerekek megismerik saját testüket, erejüket, képességeiket. Megtanulják elhelyezni magukat a közösségben. Ez az önismeret alapfeltétele a további fejlődésnek, valamint az is, hogy megszokják, saját fejlődésükért ők maguk tesznek erőfeszítéseket.

A testnevelés a fizikai fejlődésen túl olyan fontos személyiségjegyek kialakulását is lehetővé teszi, mint a

kötelességtudat, fegyelem, önfegyelem, kitartás, rendszeresség, engedelmisség, melyek az iskolai munkában nélkülözhetetlenek. A tornatermi foglalkozásokon kívül egész évben a nagy és játékokkal jól felszerelt udvar ad lehetőséget és helyet a mindennapi mozgáshoz. A gyakori kirándulások a tapasztalatszerzés mellett a gyerekek mozgásigényét is segítenek kielégíteni.

2.6. A megszerzett ismeretek összegzése - a Szülői Szervezet által szervezett nyári programok

- Tücsöktábor

Az előző 3 év eredményeit jelzi, hogy az iskolába készülő gyerek képes szülei nélkül eltölteni öt napot, és már vágyik is erre. Ahhoz, hogy ezt a feladatot felelősséggel fel tudjuk vállalni, a gyerekekkel kialakított bizalmi kapcsolaton kívül a szülőkkel is fontos a több éves együttműködés. Célunk, hogy az óvodánkba járó nagycsoportosok az őket ismerő pedagógusok felügyelete mellett próbálgassák önállóságukat, az igazi nagy erőpróba, az általános iskola megkezdése előtt. Az előző évek során megszerzett tudást a valóságos élethelyzetek elmélyítik.

- Elsős tábor

Azoknak az első osztályosoknak, akik a Dalos Oviba jártak, a tanév végét követő két hétben angol - úszó napközis tábort

szervezünk. A gyerekeknek ez jó pihenési lehetőség az első iskolaév után. Az ismerős környezetben nagyon jól érzik magukat, felszabadultak, jókedvűek. A régi csoporttársaikat, óvónőiket is meglátogathatják. Nekünk jó alkalom ez arra, hogy megfigyeljük, melyek azok a szokások, magtartásformák, amelyeket az óvodában sajátítottak el, és időtállóak. Tapasztalataink megnyugtatóak, szokásaikra, tudásukra alapozni lehet a két hét folyamán. Mindkét tábor önköltséges.

3. Gyermekvédelem

A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A gyermekvédelmi törvény értelmében az intézményi kereteknek megfelelően fokozottan figyelünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hátrányos megkülönböztetés elkerülésére. Munkánkban a legfontosabbnak a prevenciót tartjuk. Ennek biztosítása érdekében a gyermekvédelmi megbízott az óvodába járó gyerekekkel és családokkal közvetlen kapcsolatot alakít ki. Az óvodavezető segítségével már május-június folyamán tájékozódik az újonnan felvett gyerekek helyzetéről. Minden év szeptemberében nyilvántartást készít az egészségügyi, és az okból veszélyeztetett gyerekekről. Szükség esetén felveszi a kapcsolatot az óvoda pszichológusával, és amennyiben a helyzet megkívánja a Gyermekjóléti Szolgálat, illetve az Ifjúsági Iroda munkatársaival. Konkrét problémák

esetében széleskörű konzultációkat szervezünk. Minden óvodapedagógusnak kötelessége, ha bármilyen addig nem tudott problémát észlel egy családban. Minden esetben elsődlegesen családon, csoporton és óvodán belül igyekszünk a problémát megoldani.

4. Kapcsolataink a környező világgal

4.1. Szakmai kapcsolatok

Az óvoda szakmai kapcsolatainak rendszerét a Minőség Irányítási Program részletesen tartalmazza. Ez szabályozza a test-lelki nevelésbe - a szülők együttműködése mellett - bevonható intézmények és szakemberek kapcsolatrendszerét. Ez a rendszer teremti meg a partnerközpontú működés feltételeit, tartalmazza a partnerek listáját, és a partnerkapcsolati modelleket.

Sajátos nevelési igényű, vagy halmozottan hátrányos gyermek integrált nevelése esetén az intézmény az EGYMI speciális szakmai segítségét veheti igénybe.

4.2. Partnerkapcsolat küllhoni óvodákkal

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda törekszik a kapcsolatépítésre egyküllhoni magyar óvodával és ehhez partnerkapcsolat felvételét kezdeményezi, a további szakmai kapcsolat kialakítására.

4.3. A családok

A gyerekek nagy része az óvodába kerüléssel hagyja el először a családot. Fontos tehát, hogy milyen a környezet, és milyenek a számára idegen felnőttek, akikkel találkozik, a közösség, amely őt várja. Az első találkozás az óvodával /az igénybejelentés az óvodai férőhelyre / a gyerekek számára szüleik biztonságos közelségében, mesével, ajándék mesekönyvvel zajlik.

Minden évben az óvodaválasztás idején nyílt napot tartunk leendő óvodásainknak, és szüleiknek. A gyerekek bekapcsolódhatnak a csoportokban zajló foglalkozásokba. A szülők betekintést nyerhetnek minden csoport hétköznapijába, a teljes óvodai életbe.

A majálison már saját csoportjukkal, mint jövőendő óvodások vesznek részt. Itt kötetlen formában ismerkednek meg a gyerekek és szüleik saját csoporttársaikkal, óvónőikkel.

A beszoktatásnak nincs kötött rendje, a gyerekek szülővel együtt érkeznek, fokozatosan történik a beszoktatás. Minden kisgyermek egyéni szükségleteinek megfelelő ideig jön szülővel a csoportba, hogy ez mennyi időt vesz igénybe azt az óvodapedagógus a szülővel közösen dönti el.

A szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyereket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, esetleges problémákat beszéljük meg. Ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékozott legyen a gyermekével történt eseményekről, napi kapcsolattartásra is szükség van. Az egyéni kapcsolattartás folyamatában az óvoda

figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait. Külön kiemelt figyelemmel kísérjük - szükség esetén - a migráns családok gyermekeinek fejlődését, önazonosságuk megőrzését, ápolását, és társadalmi integrálását. A tanév folyamán nyílt napot szervezünk, így lehetőséget adunk a szülőknek arra, hogy bepillantassanak napi tevékenységeinkbe.

Mivel a gyerekek úgy érkeznek hozzánk, hogy szüleik ismerik, és magukénak érzik programunkat, így a későbbiekben is harmonikus az együttműködés. Az óvoda nevelési programját minden jelentkező szülővel ismertetjük.

A szülők feladata, hogy a gyerekek testi, lelki fejlődését, biztosítsák. Figyelniük kell arra is, hogy a gyerekek időben érkezzenek, és időben távozzanak az óvodából, a napirend betarthatósága érdekében. A rugalmasan kezelt napirend nem jelenthet összevisszaságot, hiszen naponta kétszáz kisgyerek érkezik hozzánk.

4.4. A Szülői Szervezet által szervezett önköltséges tevékenységek

A Szülői szervezet biztosítja a buszt a kirándulásokhoz, belépőjegyeket, színházjegyeket, fizeti az angol nyelvtanárt.

A programok szervezése és lebonyolítása a nyugodt óvodai napirendet nem zavarja, nem zavarhatja.

4.3.1. Idegen-nyelvi alapozás

Az elmúlt években, az idegen nyelv természetes része lett életünknek. Ezt a természetességet éreztetjük meg a gyerekekkel, amikor heti két alkalommal csoportonként, felsőfokú nyelvvizsgálóval rendelkező pedagógus foglalkozik a gyerekekkel a csoportban.

Angolul beszél, játszik a gyerekekkel. Az óvodapedagógusok is bekapcsolódnak ebbe a tevékenységbe, jelen vannak, együtt játszanak a gyerekekkel. A pedagógus felajánlja ezt a tevékenységet a gyermekeknek, és ők eldönthetik, hogy részt kívánnak-e venni. Az óvoda nevelési rendszerébe illesztettük ezt a tevékenységet. Olyan verseket, dalokat tanulnak, amelyek az óvodás korosztály számára igen könnyen elsajátíthatók. Az egyszerű mindennapi tevékenységek (tisztálkodás, terítés stb.) kifejezéseit hallgatják, értelmezik, gyakorolják. Hetente az egyik foglalkozás mindig a tornateremben van.

Azt szeretnénk elérni, hogy a gyerekek először ne iskolapadban, oktatási keretek között találkozzanak az idegen nyelvvel. Az első megszólalások ne felelés formájában történjenek, ne alakuljanak ki gátlások a megszólaláskor. A játékos forma ad ehhez megfelelő keretet.

A logopédussal folyamatosan figyelemmel kísérjük a beszédhibás gyerekeket. Eddigi tapasztalataink szerint nem fordult elő, hogy beszédhibás gyermek fejlődését gátolta volna az idegen nyelvvel való ismerkedés. Ugyanakkor kimutatható, hogy az idegen nyelv

tanulásának, illetve használatának során a gyerekek olyan logikai műveleteket használnak, amelyek segítik az elvont gondolkozás kialakulását, fejlesztik a tanulási képességeket.

Az elmúlt évek tapasztalata, hogy az idegen nyelv létezésének megismerése a saját hovatartozás érzését is erősíti.

A sajátos nevelési igényű gyerekek esetében minden esetben a szakemberek által kialakított vélemények alapján egyéni elbírálás alá esik részvételük a foglalkozáson.

4.3.2. Kommunikációs játék – Mesebeszéd

Az önkifejezés, érzelmi oldódás lehetőségét adja a gyerekeknek. Mire iskolába kerülnek érzéseiket, kívánságaikat el tudják, és el is merik mondani. A beszéddel, szavakkal, hangokkal való játék segíti az írás - olvasás előkészítését. A népmese-feldolgozások bővítik ismereteiket a magyar népi hagyományokról.

4.3.3. Dalos-játék

A zene alapfogalmait játékos formában sajátítják el a gyerekek. Zongorakísérettel énekelnek, furulyáznak, xilofonoznak. Megismerik a magyar nemzeti zenei kultúra részét képező gyermekdal feldolgozásokat. Mozognak, a zenére, tapsolnak, szolmizálnak. Megismerik a közös éneklés örömét, a hangokból, hangszerszólamokból kibontakozó közös produkció értékét. Évente egyszer valamelyik művelődési ház színháztermében a szülők részére házi koncertet rendezünk.

4.3.4. Balett

Ez a zenés-mozgásos tevékenység a szép testtartás, a jó kondíció mellett a komolyzenével való találkozás lehetőségét is megteremti. Figyelemre, összpontosításra, koncentrációra, fegyelemre nevel. Középső csoportos kortól kezdhető. A különböző korú gyerekek három korcsoportot alkotnak, ez kiegészül a régebben végzett, visszajáró korosztályokkal. Összességében mintegy 130-140 gyerek balettozik. Az év végi bemutató-előadás látványos volta és a nagy létszám miatt ezt a rendezvényt a József Attila színházban tartjuk 2004-től 2 előadásban. Az önkifejezés vállalása, a figyelem elviselése képessé tesz a magabiztos fellépésre. A balettelőadáson szerzett ismeretek beilleszkednek az iskolai életmódra való felkészítés folyamatába.

4.3.5. Kézműves foglalkozás

A gyerekek ezen a foglalkozáson a népművészettel, népi kismesterségekkel ismerkednek. Természetes anyagok felhasználásával különböző apró tárgyakat készítenek. A kézműves foglalkozás segíti, kiegészíti a csoportban folyó munkát.

4.3.6. Korcsolya

Középsőcsoportos kortól korcsolyázhatnak a gyerekek heti két alkalommal, novembertől márciusig, a napirend szerinti levegőzési időben. Szakképzett, kifejezetten a korosztályra szakosodott edző foglalkozik a gyerekekkel.

4.3.7. Úszás

A nagycsoportosok szeptembertől novemberig, illetve márciustól júniusig uszodába járnak, heti két alkalommal. Ide is, úgy, mint a korcsolyára, külön autóbusz szállítja őket. Életkoruknak megfelelő foglalkozáson vesznek részt, egyéni tanulási tempójuk szerint haladva. Eredményes munkájukat jelzi, hogy a 6 éves gyerekek biztonsággal mozognak a Balatonban.

Mindkét foglalkozásra óvónő kíséri el őket, segít az öltözködésben, figyeli fejlődésüket, megteremtve ezzel az idegen környezetben is az óvoda biztonságát.

4.3.8. Teremtorna

A 4- 6 éves fiúgyermeknek energiája kimeríthetetlen. Saját korosztályukkal versengve itt kipróbálhatják ügyességüket. Sok labdajáték, sorjáték, csoportos tevékenység ad ehhez megfelelő lehetőséget. Az azonos korosztály rendszeres találkozásai, a sor-, és váltóversenyek megismertetik velük a megmérettetés, és a győzelem örömeit.

Az évenként megrendezésre kerülő kerületi óvodaközi versenyen elért szép helyezések jelzik a foglalkozás eredményességét.

5. Összegzés

Az Újpesti Dalos Ovi Óvoda jövőjét múltja, és jelene alapozta meg.

Célunk, hogy mind az itt lakó, mind a távolabbról járó családok gyerekeinek boldog, békés óvodáskort biztosítsunk. Ennek érdekében a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk gyermekeik fejlődéséről.

Az Újpesti Dalos Ovi Óvoda dolgozói, a nevelőtestület tagjai az elmúlt harminc évben ennek a célnak az érdekében dolgoztak. Munkájuk alakította, formálta az óvoda arculatát, a programot. Szaktudásukkal, pedagógiai tapasztalataikkal járultak hozzá a sikeres működéshez.

Ezt a sikeres munkát kívánjuk ezután is folytatni, ennek érdekében dolgozunk. Akiik tevőlegesen nem vettek részt a program kialakításában, mert még nem dolgoztak nálunk, elfogadják programunkat, és tevékenyen részt vesznek megvalósításában.

A program természetesen nincs lezárva, alapértékeit, szellemiségét, megőrizve folyamatosan fejlődik.

A program érvényessége

A program érvényességét jogszabályváltozás esetén, de legalább 3 évente a nevelőtestület felülvizsgálja. Változtatást a képviselőtestület jóváhagyásával végez.

A program bevezetésének ütemezése

A Dalos Ovi Óvoda több mint 30 éve az itt leírt nevelési program szerint működik. Tevékenysége 1999-ben írásban is rögzítésre került, a most leírt módosítások részben már megtörténtek, részben a következő nevelési évben bevezetésre kerülnek.

Legitimációs záradék

Az Újpesti Dalos Ovi Óvoda nevelőtestülete a programot ismeri, és azt nyílt szavazással elfogadta.

A nevelői értekezletről jegyzőkönyv készült.

A szülők közösségének képviselői a programot megismerték, és azt a mellékelt jegyzőkönyv szerint támogatják.

A Pedagógiai Program módosításának indoka: az 5/E/678410/2021. Okirat számon kelt Alapító Okirat /név módosítás/.

Az intézmény felelős vezetőjeként nyilatkozom, hogy az Újpesti Dalos Ovi Óvoda Pedagógiai Programjának végrehajtása a Fenntartó számára többletkötelezettséggel nem jár.

Budapest, 2021. szeptember 01.

[Handwritten signature]
.....
óvodavezető

